

Cevdet Cengiz¹, Şakir Serbes¹

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Çanakkale, Türkiye

cevdetcengiz@gmail.com

ORIGINAL ARTICLE

TÜRKİYE'DEKİ BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ TERCİH ETTİKLERİ ÖĞRETİM STİLLERİ VE STİLLERE İLİŞKİN DEĞER ALGILARI

Özet

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretim stillerine ilişkin değer algılarını cinsiyet, üniversite ve geçmişte herhangi bir spor dalı uğraşma değişkenleriyle incelemektir. Araştırma grubunu yedi ayrı coğrafi bölgede bulunan ve 9 farklı üniversitede öğrenimini sürdüren beden eğitimi öğretmen adayları (n=330) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Türkçe'ye İnce ve Hünük (2010) tarafından uyarlanan "Beden Eğitimi Öğretmenleri Öğretim Stilleri Değer Algıları" ölçeği ve demografik bilgilerin yer aldığı anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik, çok değişkenli varyans analizi ve bağımsız gruplarda t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretim stilini kullanma eğilimi üzerinde öğrenim görülen üniversite (Pillai's Trace = .37, $F_{(88,1871)} = 1.28, p < .05$) ve geçmişte bir spor dalı ile uğraşma değişkenleri anlamlı farklılıklara neden olmaktadır (Pillai's Trace = .08, $F_{(11,284)} = 2.14, p < .05$). Cinsiyet değişkeni öğretim stilini kullanma eğilimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığa neden olmamaktadır (Pillai's Trace = .04, $F_{(11,284)} = 1.14, p > .05$). Ayrıca öğretmen merkezli öğretim stillerini tercih eden adayların, tercih etmeyenlere göre daha yüksek değer algılarına; sahip oldukları [komut (değer algısı=11.69), alıştırma (değer algısı=11.50), eşli çalışma (değer algısı=10.82)] ve bağımsız gruplarda t-testi sonuçlarına göre anlamlı fark belirlenmiştir ($p < .05$). Beden eğitimi öğretmen adaylarının en çok tercih ettikleri öğretim stilleri öğretmen merkezli stiller arasında yer alan komut ve alıştırma stilleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının en çok kullandığı ve değer verdiği stillerin "öğreten merkezli" stiller olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle lisans eğitiminde yer alan derslerde öğrenci merkezli stillerin kullanımına daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi öğretmen eğitimi, öğretim stilleri, öğretim stili değer algısı

TURKISH PRE-SERVICE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' SELF-REPORTED USE AND PERCEPTIONS OF TEACHING STYLES

Abstract

The purpose of this study was to analyze the pre-service physical education teachers' (PPETs) teaching styles and perceived perceptions based on gender, university and previous sport experience. The participants (n=330) were selected from 9 universities among physical education teacher education (PETE) departments across seven geographical regions in Turkey. A validated Turkish version of "Physical Education Teachers' Use of Teaching Styles and Perceptions of Styles Questionnaire" (Ince ve Hunuk, 2010) including demographic variables were employed. Multivariate analysis of variance (MANOVA), independent samples t-test and descriptive statistics were used for statistical analysis. According to the MANOVA, significant differences were observed among universities (Pillai's Trace = .37, $F_{(88,1871)} = 1.28, p < .05$), participants' previous sport experiences (Pillai's Trace = .08, $F_{(11,284)} = 2.14, p < .05$), and preferred teaching styles. On the other hand, no significant difference was observed on the use of teaching style and gender of PPETs (Pillai's Trace = .04, $F_{(11,284)} = 1.14, p > .05$). In addition, the independent samples t-test results indicated that the participants who preferred to use teacher-centered styles had significantly higher perceptions in command (M=11.69), practice (M=11.50), reciprocal (M=10.82) styles than those who did not prefer to use them ($p < .05$). Descriptive findings indicated that command and practice styles were the most preferred teacher-centered styles. The current study revealed that PPETs preferred teaching styles and perceptions were mostly teacher-centered styles. It could be stated that courses in PETE curriculum should be structured with student-centered teaching styles.

Keywords: Physical education teacher education, teaching styles, perception of teaching style

GİRİŞ

Öğretmen, bir eğitim sisteminin amacına ulaşmasında; öğrenme ve öğretme sürecinde belirleyici ve yönlendirici bir özelliğe sahiptir. Öğretmenlerin bu özellikleri ile eğitim ortamının en önemli ve etkili ögesi olduğu söylenebilir (Demirtaş ve diğ., 2011; Harrison and Blakemore, 1992). Öğretmen adaylarının lisans eğitiminde etkili öğretim ve öğretme-öğrenme yollarını öğretecek nitelikleri kazanması öğretmen yeterlilikleri açısından önemlidir (Avşar, 2012; Milli Eğitim Bakanlığı, 2008).

Spor eğitimi ile ilgili kaynaklar incelendiğinde öğrenme ve öğretme etkinliklerinin düzenlenmesinde; strateji, yaklaşım, model, yöntem, teknik, stil ve taktik gibi kavramların kullanıldığı görülmektedir. Bu alanda en dikkat çeken yaklaşım ise, Mosston ve Ashworth (2002) tarafından sistematik hale getirilen öğretim yollarının stil kavramı ile açıklanmasıdır. Öğretim stilleri yelpazesi tüm dünyada kabul görmüş bir sınıflamayı kapsar ve beden eğitimi dersi öğretiminde (Kolovelonis and Goudas, 2012; Li and Kam, 2011; Pritchard ve diğ., 2008), beden eğitimi öğretmen yetiştirme programlarında (Beckett, 1990; Byra, 2000; Mosston and Ashworth, 2002) ayrıca araştırma amaçlı çalışmalarda kullanılmaktadır (Cothran ve diğ., 2005; Kulinna and Cothran, 2003). Öğretim stillerini incelediğimizde Sunuş ve Buluş olmak üzere iki temel öğretim yaklaşımı içinde ele alındığı, Sunuş yolundan Buluş yoluna doğru öğretmen merkezlikten öğrenen merkezliğe doğru bir geçiş gösterdiği ve toplam 11 öğretim stilini içerdiği görülmektedir (Mosston and Ashworth, 2002).

Yapılan birçok araştırma sonucu, öğretmenlerin daha çok Sunuş yolu öğretim stratejileri içinde yer alan komut ve alıştırmaya stillerinden yararlandıkları (Jaakkola and Watt, 2011; İnce ve Hünük, 2010; Saraç ve Muştı, 2013), Buluş yolu öğretim stratejileri içindeki stilleri ise sınırlı kullandıklarını göstermiştir (Aktop ve Karahan, 2012; Cothran ve diğ., 2005; Demirhan ve diğ., 2008; Ertan ve Çiçek, 2003; Jaakkola and Watt, 2011). Öğrenciler açısından ise komut, katılım (Sanchez ve diğ., 2012), eşli çalışma ve kendini denetleme (Kolovenis and Goudas, 2012) stillerinde daha etkin bir öğrenme sürecinin sağlandığı ifade edilmiştir.

Jaakkola ve Watt (2011) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin daha çok öğrenen merkezli stilleri tercih ettikleri, bunun sebebi olarak da beden eğitimi derslerinin, motor beceri odaklı gerçekleştirilmesini öne sürmüşlerdir. Ayrıca beden eğitiminin sosyal ve bilişsel yönlerinin öğretmenler tarafından daha az önemsendiği ifade edilmiştir.

Ülkemizde, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2006 yılından itibaren yeni beden eğitimi dersi öğretim programlarını kademeli bir şekilde (MEB, 2007; MEB, 2009; MEB, 2012; MEB, 2013) uygulamaya koymuştur. Söz konusu öğretim programları bir önceki programlardan farklı bir anlayış üzerine; yani “yapılandırmacı yaklaşımın temel ilkelerinden” hareketle şekillendirilmiştir.

Yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan “İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı”nda, bilişsel ağırlıklı öğrenme ve öğretim yaklaşımları görülmektedir. Öğretim programının öğrenciler üzerinde etkisi “öğrencilerin yaşamlarında kullanabilecekleri temel, özellikle spora özgü hareket becerileri ile fiziksel etkinliklere özgü bilgileri duygusal ve toplumsal özellikleri kazanmaları ve sağlığı geliştirici fiziksel etkinliklere yaşam boyu etkin katılım sağlamaları” şeklinde ifade edilmiştir (Topkaya, 2011, s. 299). Lise beden eğitimi öğretim programı ise “davranış eğitiminden daha çok, bütünsel hareket eğitimi ile gelişim özellikleri ve katılım ölçüsünde bir yapılanmayı (kazanımlar edinmeyi) tasarlayan bir yaklaşımı temel alan öğretim programıdır. Program psikomotor gelişim ve öğrenme alanı yanında ağırlıklı olarak bilişsel ve duyuşsal alan ile ilgili kazanımlardan oluşmaktadır” (Topkaya, 2011, s. 320).

Vural (2004), eğitim sisteminin başarısında, öğretmenlerin yeterli öğretim becerilerine ve mesleki yeterliklere sahip olmasına vurgu yapmaktadır. Öğretim becerileri ise, en somut ifadesi ile öğretim stillerini kullanabilme yeterliliğidir. İnce ve Ok (2005) öğretmenlerin kullandıkları öğretim stilleri ve bu stillere ilişkin değer algılarının, eğitim verdikleri okullardaki diğer öğretmenlerin ve öğretmenlik uygulamasına gelen öğretmen adaylarının uygulamalarına doğrudan etki yapma potansiyeline sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda beden eğitimi öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde almakta oldukları alan ve alan öğretimi bilgisi dersleri “beden eğitimi özel alan yeterlilikleri” açısından oldukça önemlidir. “Beden Eğitimi Öğretmeni Özel Alan Yeterliği” ölçütleri oluşturmada birinci derecede önemli olan unsurun, “İlk ve Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersleri Öğretim Programı” içeriği olmalıdır. Bunun için söz konusu öğretim programları bilgisi kadar uygulatabilme becerisi yani öğretim stillerini kullanabilme yeterliliği birincil derecede etkilidir. Dolayısıyla böylesi bir yeterlik oluşturma beden eğitimi öğretmenliği lisans programlarında yer alan derslerin içerikleri ve bu dersleri veren öğretim elemanlarının öğretebilmeyi öğretme yaklaşımları son derece önemlidir (Topkaya, 2011).

Beden eğitimi öğretim programları giderek öğrenen merkezli içeriğe sahip olarak değişirken, beden eğitimi öğretim programının uygulayıcılarından beklenen, öğrenme-öğretme sürecinde “öğrenen merkezli stilleri” kullanılmalarıdır. Bu sebeple beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretim stilleri konusundaki yeterlikleri gündeme gelmektedir. Daha da önemlisi geleceğin beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim stilleri konusunda yeterliğe dayalı bir lisans eğitimi alıp almadıkları oldukça önemli ve incelenmesi gereken bir husustur. Ülkemizde yapılan araştırmalara bakıldığında daha çok deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin (İnce ve Hünük, 2010) ve sınırlı sayıdaki öğretmen adayının stillere ilişkin görüşleri incelenmiştir (Saraç ve Muştu, 2013). Öğretmen adaylarının tercih ettikleri öğretim stillerinin daha geniş bir örneklemeyle araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Buradan hareketle araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin tercih ettikleri öğretim stilleri ve bu stillere ilişkin değer algılarını cinsiyet, eğitim alınan üniversite ve sporla uğraşmış olma değişkenleriyle incelemektir.

YÖNTEM

Çalışmada, betimsel araştırma modeli içerisinde en yaygın olarak kullanılan ve geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu veya olayla ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı ve betimlenmeye çalışıldığı tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır (Fraenkel and Wallen, 2003).

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu Marmara, Ege, Akdeniz, Karadeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde yer alan Çanakkale Onsekiz Mart (12 erkek - 14 kadın), Karadeniz Teknik (26 erkek - 15 kadın), Gaziantep (16 erkek - 14 kadın), Selçuk (26 erkek - 13 kadın), Cumhuriyet (27 erkek - 22 kadın), İnönü (27 erkek - 22 kadın), Abant İzzet Baysal (17 erkek - 7 kadın), Mustafa Kemal (29 erkek - 22 kadın) ve Ege Üniversitesinin (21 erkek - 10 kadın) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına bağlı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinin son sınıflarında öğrenim gören (132 kadın, 198 erkek) 330 öğretmen adayı amaçsal örnekleme yöntemi (Büyüköztürk ve diğ., 2011) ile belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada “Kişisel Bilgi Formu” ve “Beden Eğitimi Öğretmenleri Öğretim Stilleri Değer Algıları Anketi (BEÖÖSDAA)” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler hakkında bilgi toplamak amacı ile araştırmada inceleme konusu olan cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, geçmişte herhangi bir spor dalı ile uğraşma ve beden eğitimi dersi (ilköğretim ve lise) öğretim programları ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni adaylarının tercih ettikleri öğretim stilleri ve stillere ilişkin Değer Algıları, Kulinna ve Cothran (2003) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması İnce ve Hünük (2010) tarafından yapılan Öğretim Stilleri Yelpazesi Anketi kullanılmıştır. Veri toplama aracında yer alan stiller ikiye ayrılmaktadır. Sunuş sınıflamasında yer alan stiller; Komut (A), Alıştırma (B), Eşli Çalışma (C), Kendini Denetleme (D) ve Katılım (E). Buluş sınıflamasında yer alan stiller ise Yönlendirilmiş Buluş (F), Problem Çözme: Tek Doğru (G), Problem Çözme: Farklı Yollar Üretimi (H), Öğrencinin Tasarımı (I), Öğrencinin Başlatması (J) ve Kendi Kendine Öğretme (K). Ankette her bir öğretim stiline ait bir senaryo ve bunlara ilişkin 5’li Likert (Hiç, Nadiren, Ara sıra, Sıklıkla, Her zaman) ölçeğinde cevaplanabilen 4’er soru yer almaktadır. Birinci soruda ilgili öğretim stilini kullanma düzeyi “Bu yöntemle beden eğitimi dersini işlemekteyim” sorusu ile öğrencilerin algıları belirlenmektedir. Diğer üç soruda ise aday öğretmenlerin ilgili stilin sırasıyla öğrenciler için dersi eğlenceli hale getirmesi (eğlence), beceri ve kavramları öğrenmeye yardımcı olması (öğrenme) ve öğrencileri öğrenmeye motive etmesi (motivasyon) ile ilgili değer algıları sorgulanmaktadır. Toplamda 11 öğretim stili ile katılımcıların bu stillere ilişkin algıları belirlenmektedir.

Ankette yer alan faktörlerin madde yükleri ise 0.83 ile 0.93 arasında değişirken, her bir stile ait değer algısı boyutunda iç tutarlılık (Cronbach Alpha) değerleri 0.84 ile 0.94 arasında olduğu belirlenmiştir (Cengiz ve Serbes, 2012).

Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından posta yolu ile gönderilen anketler öğretim elemanlarınca ilgili açıklamalar yapılarak serbest zaman dilimleri içerisinde gönüllü beden eğitimi öğretmen adayları tarafından doldurulmuştur. Katılımcıların anketleri doldurmak için harcadıkları süre yaklaşık 15-20 dakikadır.

Veri Analizi

Elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri hesaplanarak, öğretmen adayların öğretim stilini kullanma düzeyleri, öğretim stilleri değer algılarına etkisi, cinsiyet, okudukları üniversite ve geçmişte herhangi bir spor dalı ile uğraşmaları, çok değişkenli varyans analizi ile incelenmiştir. Katılımcıların öğretim stillerini kullanma durumlarına göre stillere ilişkin değer algıları arasında fark olup olmadığı ise bağımsız gruplarda t-testi ile araştırılmıştır. Öğretim stilini kullanmayı tercih edenler ile tercih etmeyenlerin değer algıları arasındaki fark incelenmiştir. Veri analizlerinde bağımlı değişken öğretim stilleri olurken bağımsız değişken öğretmen adaylarının cinsiyeti, öğrenim gördükleri üniversite ve geçmişte spor dalı ile uğraşma olmuştur.

Çok değişkenli varyans analizini veri setine uygunluğu çoklu değişken analizi varsayımları kapsamında irdelemiştir. Tek yönlü ve çift yönlü normallik varsayımını incelemek için yapılan Skewness (.13) ve Kurtosis (.27) değerleri çok yönlü değişken analizinin veri seti için uygun olduğunu göstermiştir. Varyans eşitliği ve kovaryans matrislerinin eşitliği incelenirken Box' M testi ve Levene's testleri sonuçlarına bakılmış ve Levene's testlerinin ($p > .05$) sonucu varsayımı sağlarken Box's M ($p < .05$) testinin sonucunun varsayımı karşılamadığı bu nedenle Pillai's Trace değeri rapor edilmiştir (Green ve Salkind, 2007).

BULGULAR

Tanımlayıcı istatistik analizi sonuçlarına göre öğretmen adayları geçmişte herhangi bir spor dalı ile uğraşıyor olma sorusuna %73 (n= 242) oranında evet cevabı verirken şu anda düzenli spor yapıyor musunuz sorusuna %51 (n= 168) oranında hayır cevabı vermiştir. Beden eğitimi alanı konusunda kendinizi yeterli hissediyor musunuz sorusuna %80 (n= 265), öğretimi konusunda ise %84 (n= 276) oranında kendilerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmen adayları ilköğretim (%71, (n= 235) ve lise (%62, (n= 205) beden eğitimi dersi öğretim programları hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olduklarını söylemiştir. Katılımcıların en çok tercih ettiği öğretim stilleri öğretmen merkezli yöntemler arasında yer alan komut ($\bar{X} = 3.86$) ve alıştırma ($\bar{X} = 3.75$) olurken en az tercih edilen öğretim stili öğrencinin başlatması ($\bar{X} = 2.80$) ve kendi kendine öğretme ($\bar{X} = 2.40$) olmuştur.

2x11 MANOVA analizi sonuçlarına göre cinsiyetin (bağımsız değişken) öğretim stili kullanma değişkeni (bağımlı değişken) üzerine etkisi gözlenmemiştir (Pillai's Trace = .96, $F_{(11,284)} = 1.09$, $p > .05$). 9x11 MANOVA analizi sonuçlarına göre öğretim stilini kullanma ile üniversite (Pillai's Trace = .67, $F_{(88,1871)} = 1.31$, $p < .05$) ve 2x11 MANOVA analizi ile geçmişte herhangi bir spor dalıyla ciddi uğraşma (Pillai's Trace = .92, $F_{(11,284)} = 2.20$, $p < .05$) arasında anlamlı fark belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Cinsiyet, üniversite, geçmişte spor dalı ile uğraşma ile öğretim stilleri yönünden MANOVA sonuçları

Değişkenler	MANOVA		
	Öğretim Stilleri	<i>p</i>	η^2
Cinsiyet	$F(11,284)$	.33	.04
Üniversite	$F(88,1887)$	.04*	.05
Geçmişte spor dalı ile uğraşma	$F(11,284)$	.02*	.08

Not: F değerleri Pillai's Trace değeridir.

* $p < .05$

Araştırmada yer alan bağımlı değişken öğretmen adaylarının değer algıları olurken öğretim stilini kullanma bağımsız değişken olarak tanımlanmıştır. Öğretmen adaylarının öğreten merkezli stilleri tercih etme ile stillere ilişkin değer algıları benzer şekilde yüksek çıkmıştır. Komut stilini kullanma ($\bar{X} = 3.86 \pm .77$) ve değer algısı ($\bar{X} = 11.69 \pm 2.41$), alıştırma stilini kullanma ($\bar{X} = 3.75 \pm .77$) ve değer algısı ($\bar{X} = 11.50 \pm 2.42$) yüksek değerlerde görülmesine rağmen öğrenen merkezli stiller olan öğrencinin başlatması stilini kullanma ($\bar{X} = 2.80 \pm 1.25$) ile değer algısı ($\bar{X} = 9.72 \pm 3.42$), kendi kendine öğretme stilini kullanma ($\bar{X} = 2.40 \pm 1.27$) ile değer algısı ($\bar{X} = 8.67 \pm 3.79$) en az tercih edilen stil ve değerlerde olduğu belirlenmiştir. Öğretmen merkezli stilleri tercih eden adayların değer algıları da yüksek çıkmıştır (Tablo 2). Bağımsız gruplarda t-testi sonuçlarına göre öğretim stilini kullanmayı tercih eden öğrencilerin stile ilişkin değer algıları arasında tüm stillerde anlamlı fark belirlenmiştir; (Stil 1= $t(12.46) = -3.87$, etki değeri $r = 0.74$, $p = .00$, Stil 2= $t(12.26) = -3.44$, etki değeri $r = 0.70$, $p = .01$, Stil 3= $t(14.43) = -2.76$, etki değeri $r = 0.59$, $p = .01$, Stil 4= $t(43.39) = -5.11$, etki değeri $r = 0.61$, $p = .00$, Stil 5= $t(34.02) = -5.32$, etki değeri $r = 0.67$, $p = .00$, Stil 6= $t(33.32) = -8.50$, etki değeri $r = 0.83$, $p = .00$, Stil 7= $t(31.04) = -4.80$, etki değeri $r = 0.65$, $p = .00$, Stil 8= $t(29.85) = -4.16$, etki değeri $r = 0.61$, $p = .00$, Stil 9= $t(59.17) = -7.78$, etki değeri $r = 0.71$, $p = .00$, Stil 10= $t(89.75) = -7.76$, etki değeri $r = 0.63$, $p = .00$, Stil 11= $t(327) = -14.25$, etki değeri $r = 0.62$, $p = .00$).

Tablo 2: Beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretim stili kullanım ve stillere ilişkin değer algıları ortalama ve standart sapma değerleri

Öğretim stili	Stili Kullanım	Değer Algıları	Eğlence	Öğrenme	Motivasyon
	$\bar{X} / SS$	$\bar{X} / SS$	$\bar{X} / SS$	$\bar{X} / SS$	$\bar{X} / SS$
Komut (A)	3.86 / .77	11.69 / 2.41	3.74 / .95	4.05 / .88	3.91 / .94
Alıştırma (B)	3.75 / .77	11.50 / 2.42	3.80 / .91	3.81 / .95	3.90 / .91
Eşli Çalışma (C)	3.24 / 1.03	10.82 / 2.71	3.54 / .99	3.61 / 1.01	3.67 / 1.06
Kendini Denetleme (D)	2.91 / 1.19	9.82 / 3.11	3.14 / 1.14	3.29 / 1.13	3.39 / 1.04
Katılım (E)	3.19 / 1.13	10.75 / 2.74	3.47 / 1.02	3.59 / 1.01	3.67 / 1.03
Yönlendirilmiş Buluş (F)	3.14 / 1.12	10.52 / 2.91	3.44 / 1.09	3.54 / 1.06	3.54 / 1.07
Problem Çözme: Tek Doğru (G)	3.17 / 1.13	10.67 / 3.02	3.52 / 1.04	3.57 / 1.14	3.58 / 1.12
Problem Çözme: Farklı Yollar Üretimi (H)	3.26 / 1.15	10.74 / 2.78	3.51 / 1.00	3.58 / 1.02	3.65 / 1.04
Öğrencinin Tasarımı (I)	2.97 / 1.22	10.08 / 3.14	3.25 / 1.13	3.42 / 1.13	3.41 / 1.16
Öğrencinin Başlatması (J)	2.80 / 1.25	9.72 / 3.42	3.19 / 1.25	3.24 / 1.21	3.29 / 1.23
Kendi Kendine Öğretme (K)	2.40 / 1.27	8.67 / 3.79	2.80 / 1.30	2.91 / 1.34	2.97 / 1.38

Elde edilen bulgulara baktığımızda sunuş yolu öğretim stilleri içinde yer alan komut, alıştırma, eşli çalıştırma öğretim stilleri daha çok tercih edilirken buluş yolu içinde yer alan öğrencinin tasarımı, öğrencinin başlatması, kendi kendine öğretme stillerinin daha az tercih edildiği görülmektedir (Tablo 2).

TARTIŞMA

Bu araştırmada, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören son sınıf beden eğitimi öğretmen adaylarının tercih ettikleri öğretim stilleri ve bu stillere ilişkin değer algıları incelenmiştir. Elde edilen bulgulardan, öğretmen adaylarının daha çok öğreten merkezli öğretim stillerini tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu tercihlerinde cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı, öğrenim görülen üniversite ve geçmişte herhangi bir spor dalı ile uğraşma, değişkenlerinin öğretim stili tercihlerinde anlamlı farklılıklar yarattığı tespit edilmiştir.

Kulinna ve Cothran (2003) ABD’de çalışan beden eğitimi öğretmenleri ile yaptığı araştırmada öğretmenlerin daha çok öğreten merkezli stilleri tercih ettiği sonucuna ulaşmıştır. Benzer bulgu ABD, Kore, Avustralya, Fransa, İngiltere, Kanada (Cothran ve diğ., 2005)

Finlandiya (Jaakkola and Watt, 2011) ve 5 farklı Avrupa ülkesinde yapılan araştırmaların sonucunda rapor edilmiştir (Hein ve diğ., 2012).

Ülkemizde beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretim stilleri ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görölmektedir. Saraç ve Muştu (2013), öğretmen adayları ile beş farklı üniversitede yaptıkları araştırma sonucunda, en çok tercih edilen öğretim stillerinin öğreten merkezli stiller, en az tercih edilen stillerin ise öğrenen merkezli stiller olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonucu, elde edilen bulgularla örtüşmektedir. İnce ve Hünük (2010), deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin öğreten merkezli stilleri tercih ettiklerini, cinsiyet, eğitim verilen düzey ve lisansüstü eğitim almış olmalarının stil kullanımını ve değer algılarını etkilemediklerini belirlemişlerdir. Ünlü ve Aydos (2007) beden eğitimi öğretmenlerinin alıştırma yöntemi ile yapılan öğretimde az deneyimli öğretmenlere göre daha iyi sonuçlar elde ettiğini ifade etmiştir. Demirhan ve arkadaşları (2002) yaptıkları araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin ders işlerken en çok kullandıkları yöntemlerin öğretmen merkezli yöntemler olduğunu bildirmiştir. Ertan ve iek (2003), çalışan 50 beden eğitimi öğretmeni ile yaptığı araştırmada, öğreten merkezli stillerin (komut ve alıştırma) daha çok kullanıldığını belirtmiştir (Demirhan ve arkadaşları, 2008; şirinkaya ve Erciş, 2009). iek (1998) ise beden eğitimi derslerinde beden eğitimi öğretmenlerinin zaman bakımından daha ekonomik olan öğretim yöntemlerine yöneldiğini ortaya koymuştur. Bu araştırma sonuçlarından, yurt dışında olduğu gibi ülkemizdeki araştırmalarda da, öğretmen adayları ve çalışan deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin öğreten merkezli stilleri daha çok tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Diğer önemli bir bulgu ise öğreten merkezli öğretim stillerini tercih eden öğretmen adaylarının, öğretim stilleri değer algılarının yüksek çıkmış olmasıdır. Etki değerine bakıldığında da benzer şekilde yüksek değerlerde olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma sonucu öğretmen adaylarının, komut, alıştırma ve eşli çalışma öğretim stilleri ile stillere ilişkin değer algısını oluşturan eğlence, öğrenme ve motivasyon boyutlarında, daha etkin bir “öğrenme öğretme” süreci sağlayacağı beklenmektedir.

Saraç ve Muştu (2013) yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının komut, alıştırma ve eşli çalışma stillerinin beden eğitimi dersini eğlenceli, öğrenmeye yardımcı ve motive edici hale getirdiğini bildirmiştir. İnce ve Hünük (2010) deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin eğlence (alıştırma, katılım, komut), öğrenmeyi kolaylaştırma (alıştırma, komut, katılım) ve motive etme (alıştırma, komut, katılım) açısından yine öğreten merkezli stilleri tercih

ettiklerini söylemektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan araştırmada ise öğretmenlerin eğlence (alıştırma, katılım, eşli çalışma), öğrenmeyi kolaylaştırma (alıştırma, eşli çalışma, komut) ve motive etme (alıştırma, eşli çalışma, katılım) açılarından öğreten merkezli stilleri tercih ettikleri bildirilmiştir (Kulinna and Cothran, 2003). Bu araştırma sonuçları, araştırmamızda elde edilen bulgulara benzer olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları, öğreten merkezli stiller ile öğrencilere daha eğlenceli, motive edici ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir “öğretme-öğrenme” ortamı sağlayacağını düşünmekte. Elde edilen bulgu; adayların bu stillerde kendilerini daha yeterli hissettiklerini göstermektedir.

Katılımcıların cinsiyeti ile herhangi bir öğretim stilini tercih etmeleri arasında anlamlı fark görülmemiştir. Öğretim stili tercihlerinde kadın ve erkek öğretmen adaylarının benzer stilleri tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç daha çok beden eğitimi öğretmenliği eğitiminde cinsiyet kimliğinin etkili olmaması ile ilgili olabilir. Ancak cinsiyet kimliği ile öğretim stili arasındaki anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının test edilmesi mesleğe atıldıktan sonraki süreçte daha anlamlı olabilir. Saraç ve Muştı (2013) yaptıkları araştırmada, cinsiyetin aday öğretmenlerin kullandıkları öğretim stillerinde etkili olmadığını bildirmiştir. İnce ve Hünük (2010) kadın ve erkek deneyimli beden eğitimi öğretmenlerin kullandıkları öğretim stilleri arasında fark olmadığını, Kulinna ve Cothran (2003) benzer şekilde, beden eğitimi öğretmenlerin cinsiyet yönünden stilleri kullanma ve değer algıları arasında fark bulunmadığını tespit etmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretim stili tercihlerinde; geçmişte herhangi bir spor dalı ile uğraşması ve öğrenim gördüğü üniversite arasında anlamlı fark belirlenmiştir. Bu farklılıklar; lisans eğitimi sürecinde “öğrenen merkezli” öğretim stillerine yeteri kadar yer verilip verilmemesi ve/veya spor yapmış olmanın getirdiği yaşayarak öğrenme sonucunda bazı öğretim stillerinin benimsenmiş olmasıyla açıklanabilir.

Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları (MEB, 2007; MEB, 2009; MEB, 2012; MEB, 2013) incelendiğinde, çağın gereksinimleri doğrultusunda “yapılandırmacı yaklaşımın temel ilkelerinden” hareketle düzenlendiği anlaşılmaktadır. Öğretim programları öğrenen merkezli içeriğe yönelik değişirken, beden eğitimi öğretmenlerinden beklenen, derslerini “öğrenen merkezli öğretim yaklaşımlarını” temel alan etkinlik ve uygulamalarla işlemeleridir (MEB, 2009; MEB, 2012; MEB, 2013). Elde edilen araştırma sonuçları ve alanyazındaki araştırma bulguları öğretmen adayı ve öğretmenlerin, “öğreten merkezli” stilleri derslerde daha çok tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının “öğreten merkezli”

stilleri daha çok tercih etmeleri, beden eğitimi öğretim programlarını iyi algılayamadıklarını ve özümsememiş olduklarını göstermektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde, kuramsal ve uygulamalı derslerde “öğrenen merkezli” stillere yeterince yer verilmediğini ve etkin bir şekilde adaylar tarafından kullanılmadığını düşündürmektedir. Ancak konunun derinlemesine araştırılması, daha sağlıklı değerlendirmenin yapılabilmesi açısından önemlidir. Topkaya (2011) öğretmen adaylarının “öğretmeyi-öğrenme” ile ilgili yeterlilik düzeylerinin olması gerekenden çok uzakta olduğunu, uygulamalı dersler alınırken o derse ilişkin sadece kendi bilgi ve beceri gelişimi için değil, söz konusu dersin hedef kitleye yönelik nasıl öğretileceği bilgi ve becerisinin de amaçlanması gerektiğini söylemiştir. Bulca ve arkadaşları (2012) öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde, uygulamaya yönelik bilgilerin aktarılması, kuramsal alan bilgisi ders içeriklerinin gözden geçirilmesi, MEB öğretim programı ile üniversitedeki öğretim programının paralellik göstermesi durumunda, beden eğitimi öğretmen yetiştirme programındaki derslerin, öğretmenlik yaşantısında kendilerine daha yararlı olacağını ifade etmiştir. İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı’nın uygulanabilirliğine yönelik öğretmen görüşlerinin alındığı çalışmada Gülüm ve Bilir (2011) öğretmenlerin öğreten merkezli bir yaklaşımla eğitim aldıklarını ve eğitim programını özümseyemediklerini belirtmiştir. Aktop ve Karahan (2012) ise beden eğitimi öğretmen görüşleri ile beden eğitimi öğretim programı, derste kullanılan öğretim stilleri ve tercih önerileri arasında tutarsızlık olduğunu, öğretmenlerin daha çok öğreten merkezli stilleri tercih ettiklerini bildirmiştir.

Araştırmada ulaşılan bulgular değerlendirilirken sınırlılıklarına dikkat etmekte yarar vardır. Çalışma örneklemini farklı üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği programlarında öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarını içermekte olup, bulgular sadece bu örneklem için genellenebilir. Veri toplama aracı olarak kullanılan anketin sınırlılıkları anket soruları, anketi cevaplayan öğretmen adaylarının verdikleri cevapları ile sınırlıdır.

Sonuç olarak araştırma bulguları, Türkiye’deki beden eğitimi öğretmeni adaylarının en çok kullandıkları ve değer verdikleri stillerin “öğreten merkezli” stiller olduğunu göstermiştir. Bu durum, beden eğitimi öğretim programları amaçları ve temel ilkeleri ile örtüşmemektedir. Bu konuda, beden eğitimi lisans programında yer alan, ders içerik ve uygulamalarında beden eğitimi öğretim programlarına paralel, “öğrenen merkezli” stillere yer verilmesi; özellikle Özel Öğretim Yöntemleri ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde “öğrenen merkezli” stillerin öğretmen adayları tarafından etkin olarak kullanılması önerilmektedir. Dolayısıyla

Beden Eğitimi Öğretim Programları daha iyi algılanacak ve amaca yönelik kullanabilen beden eğitimi öğretmenleri yetiştirilmiş olacaktır. Ayrıca, öğretmen adaylarının “öğreten merkezli” stilleri tercih sebepleri ve öğrenim görülen üniversitenin, öğretim stili tercihlerinde yarattığı farklılıkların nedenleri belirlenmesi önemlidir.

KAYNAKÇA

- Aktop, A., Karahan, N. (2012). Physical education's teacher views of effective teaching methods in physical education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 1910-1913.
- Avşar, Z. (2012). Türkiye İçin Beden Eğitimi Öğretmen Standartlarının Oluşturulması. Unpublished Doctoral Dissertation. Anadolu University, Institution of Educational Sciences.
- Beckett, K.D. (1990). The effects of two teaching styles on college students' achievement of selected physical education outcomes. *Journal of Teaching in Physical Education*, 10, 153-169.
- Byra, M. (2000). A review of spectrum research: The contribution of two eras. *Quest*, 52(3), 229-245.
- Bulca, Y., Saçlı, F., Kangalgil, M., Demirhan, G. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmen yetiştirme programına ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 81-92.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Cengiz, C., Serbes, Ş. (2012). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans öğrencilerinin öğretim stilleri ve stillere ilişkin değer algıları. 12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitapçığı, s. 492, 12-14 Aralık, Denizli, Türkiye.
- Cothran, D.J., Kulinna, P.H., Banville, D., Choi, E., Amade-Escot, C., MacPhail, A., Macdonald, D., Richard, J.-F., Sarmiento, P., Kirk, D. (2005). A cross-cultural investigation of the use of teaching styles. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 76, 193-201.
- Çiçek, Ş. (1998). Evaluation of Physical Education Teacher Education Program at Middle East Technical University. Unpublished Doctoral Dissertation. Middle East Technical University, Institution of Educational Sciences.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, F., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., Güven, B., Kangalgil, M., Hünük, D., Koca, C., Açıkada, C. (2008). Comparison of the views of partners regarding the physical education curriculum and its delivery. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 157-180.
- Demirhan, G., Çoşkun, H., Altay, F., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., Açıkada, C. (2002). Farklı Öğretim Yöntem ve Tekniklerinin Beden Eğitimi Derslerinde Kullanılma Düzeylerine İlişkin Görüşler. 3. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu Bildiri kitapçığı. 108-115.
- Demirtaş, H., Cömert, M., Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(156), 96-111.
- Ertan, H., Çiçek, Ş. (2003). Türkiye'de ilköğretim beden eğitimi derslerinde öğrenci başarısının değerlendirilmesine ilişkin yaklaşımlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 76-83.

- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E. (2003). How to design and evaluate research in education, (5. Baskı) New York: McGraw-Hill.
- Green, S.B., Salkind, N.J. (2007). Using SPSS for Macintosh Analyzing and Understanding Data (5. Baskı) Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Gülüm, V., Bilir, P. (2011). Beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ile ilgili beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 9(2), 57-64.
- Harrison, J.M., Blakemore, C.L. (1992). Instructional strategies for secondary school physical education. Dubuque: Wm. C. Brown Publishers.
- Hein, V., Ries, F., Pires, F., Caune, A., Emeljanovas, A., Ekler, J. H., Valantiniene, I. (2012). The relationship between teaching styles and motivation to teach among physical education teachers. Journal of Sports Science and Medicine, 11, 123-130.
- İnce, M.L., Hünük, D. (2010). Eğitim reformu sürecinde deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim stilleri ve stillere ilişkin algıları. Eğitim ve Bilim, 35(137), 128-139.
- İnce, M.L., Ok, A. (2005). Moving prospective physical education teachers to learner centered teaching: can it be stimulated in a traditional context? Journal of International Council for Health, Physical Education, Sport and Dance, XLI(1), 6-12.
- Jaakkola, T., Watt, A. (2011). Finnish physical education teachers' self-reported use and perceptions of Mosston and Ashworth's Teaching Styles. Journal of Teaching in Physical Education, 30, 248-262.
- Kolovelonis, A., Goudas, M. (2012). Students' recording accuracy in the reciprocal and the self-check teaching styles in physical education. Educational Research and Evaluation: An International Journal on Theory and Practice, 18(8), 733-747.
- Kulinna, P.A., Cothran, D.J. (2003). Physical education teachers' self-reported use and perceptions of various teaching styles. Learning and Instruction, 13, 597-609.
- Li, C., Kam, W.K. (2011). Mosston's reciprocal style of teaching: A pilot study in Hong Kong. New Horizons in Education, 59(2), 27-37.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2007). İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2008). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterlikleri: Beden eğitimi öğretmeni özel alan yeterlikleri. <http://otmg.meb.gov.tr/alanbe.html> internet adresinden 12.09.2012 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). Ortaöğretim beden eğitimi dersi (9-12. sınıflar) öğretim programı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012). Oyun ve fiziki etkinlikler dersi (İlkokul 1-4. sınıflar) öğretim programı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Beden eğitimi ve spor dersi (Ortaokul 5-8. sınıflar) öğretim programı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mosston, M., Ashworth, S. (2002). Teaching Physical Education (5. Baskı). Benjamin Cummins, San Fransisco.

- Pritchard, T., Hawkins, A., Wiegand, R., Metzler, J.N. (2008). Effects of two instructional approaches on skill development, knowledge, and game performance. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 12, 219-236.
- Sanchez, B., Byra, M., Wallhead, T.L. (2012). Students' perceptions of the command, practice, and inclusion styles of teaching. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 17(3), 317-330.
- Saraç, L., Muştu, E. (2013). Öğretmen adaylarının beden eğitimi öğretim stillerini kullanım düzeyleri ile stillere ilişkin değer algılarının incelenmesi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2), 112-124.
- Şirinkaya, A., Erciş, S. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme kriterlerinin araştırılması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 184-189.
- Topkaya, İ. (2011). *Hareket Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminde Öğrenme ve Öğretmenin Temelleri. Geliştirilmiş (3. Basım)*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Ünlü, H., Aydos, L. (2007). İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 40-51.
- Vural, B. (2004). *Yetkin-ideal vizyoner öğretmen*. Hayat Yayınları. İstanbul.